

El rector que semblava etern

Els 103 anys de Mn. Lluís Suriñach i Suñé

Aquest estiu, aprofitant les vacances a Beget, m'he escapat alguns matins a Camprodon a consultar l'arxiu municipal, on guarden la documentació que queda de procedència begetina. També he sucumbit a la temptació de fer alguna volta per la rodalia i, òbviament, per arribar-me a Llanars, un poblet amb 506 habitants carregat d'història i de petites joies arqueològiques on, fins fa gairebé d'un parell d'anys, hi havia també —dit amb tot el respecte— una altra mena de peça històrica vivent, que era el rector Mn. Lluís Suriñach i Suñé, que havia passat dels cent anys i que em plau evocar com a autèntic personatge.

JOAN DOMÈNECH MONER > TEXT I FOTOS

ARXIU MN. JOAN MARQUÈS SURIÑACH > FOTOS

Un dels vells llibres que vaig descobrir a la petita biblioteca familiar de casa, quan començava l'adolescència, es titulava *La mort m'ha deixat de banda* (obra de M. Poal-Aregall, impresa el 1929). Aquesta frase podria haver estat en boca de Mn. Lluís Suriñach i Suñé, rector de Llanars des de 1956 a 2011, i que va morir el 25 d'abril de 2013, als 103 anys d'edat, després de 81 de sacerdoci. Si Mn. Lluís no la deia textualment era perquè, com a bon capellà, deixava els esdeveniments en mans de la Providència. No es creia etern, és clar, però vivia amb el convenciment que tenia corda per a estona. Quan tenia 93 anys el metge li va diagnosticar mal funcionament del cor i li va proposar la implantació d'un marcapassos. Per tranquil·litzar-lo i fer-li entendre que, en vista de la seva edat, seria una intervenció puntual que ja no s'hauria

de repetir mai més, el cardiòleg li va dir que els marcapassos duraven com a mínim deu anys. El mossèn, que se sentia pletòric de facultats, va exclamar sorprès: «Només deu anys?». I efectivament, quan ja havia encetat els 103 van haver d'intervenir-lo novament per canviar-li l'aparell. Aquest fou, precisament, el motiu pel qual va ser traslladat des de la Casa Sacerdotal de Banyoles, on estava retirat d'ençà que li van fer entendre que no podia seguir més a Llanars, a la Residència Bisbe

Era el típic capellà de poble de muntanya, el fill més petit d'una família nombrosa de pagès, que tenia cura dels fruiters, que anava a caçar, que circulava en moto amb la sotana arremangada...

>> *Mn. Lluís Suriñach i Suñé (Rocabruna, 1909 - Girona, 25 d'abril de 2013).*

Sivilla, de Girona. Definitivament, se'l van quedar en aquest centre, i això no li agradava prou. «Allà a Banyoles —explicava quan el visitàvem— almenys podia accedir al jardí, netejar-lo d'herbes, arpellar una mica... Aquí no em deixen fer res!». I és que Mn. Lluís era el típic capellà de poble de muntanya, el fill més petit d'una famí-

lia nombrosa de pagès —eren vuit germans, quatre noies i quatre nois, algun dels quals, normalment, havia de ser capellà—, que es treballava l'hort, que tenia cura dels fruiters i de les plantes, que anava a caçar, que circulava en moto amb la sotana arremangada... Una vegada, el cardenal de Barcelona Lluís Martínez Sistach, que a l'estiu sol fer alguna escapada a Camprodon, on la seva família ja estiuejava, el va veure així a la moto i va córrer a fotografiar-lo tot dient: «D'aquests ja no en corren!».

Havia nascut a Rocabruna el 21 de desembre de 1909. La casa pairal, el molí de l'Espada, va ser destruït en una explosió al final de la Guerra Civil —els rojos l'havien fet servir de polvorí— i acabat d'enrunar per l'aiguat de 1940. La seva mare, Maria, era descendent d'un altre molí: can Quelet, de Beget. Mn. Lluís va començar els estudis eclesiàstics a Banyoles quan tenia onze anys i els va seguir primer al Collell i després al seminari de Girona. Va ser una conseqüència dels costums de l'època —a la família ja tenia l'oncle Miquel que era capellà— i, sobretot, de la influència del seu germà Joan, que també portava tres anys estudiant de sacerdot i que, posteriorment, un cop ordenat, va tenir, entre altres destinacions, la rectoria de Tegurà, Setcases, Jafre, Centenys i Usall i, al final de la seva vida, estigué de capellà del sanatori mental de Lloret de Mar. Mn. Lluís, per la seva banda, en acabar la carrera, va ser ordenat sacerdot a Vic —a Girona hi havia seu vacant— el 18 de juny de 1933, i el dia de Sant Joan va cantar la primera missa a l'església de les Religioses Carmelites de Banyoles, on havia estat acollit en temps d'estudiant. La primera destinació el va portar per única vegada a marina. Va ser vicari a Calonge, però al cap de poc ja retornà a les arrels i se'n pujà cap a Camprodon, a fer de vicari d'un rector destacat, però controvertit: Mn. Tusell. L'esclat de la Guerra Civil va posar-li la por al cos, davant dels constants assassinats de capellans, i, amb altres clergues, va fugir cap a França i després passà, com tants catòlics, a la zona anomenada nacional, concretament a Pamplona, on també hi havia refugiat el bisbe Cartaña. Allà va servir les parròquies

>> *El molí de l'Espada de Rocabruna, on va nèixer. Mn. Lluís.*

>> *Mn. Lluís, infant, a la falda de la seva mare, envoltat de la família.*

properes de Zabaltza i Andoain. Acabada la lluita fratricida va tornar a Girona i va estar un mes i mig a Sant Julià de Ramis. Després es va reintegrar a Camprodon i s'ocupà de les parròquies de Tegurà i Setcases. El 1946 fou nomenat rector de Sant Salvador de Bianya i encarregat de Sant Martí del

L'esclat de la Guerra Civil va posar-li la por al cos, davant dels constants assassinats de capellans, i, amb altres clergues, va fugir cap a França

Clot. L'any 1956 va ser nomenat rector de Llanars, poblet situat dins d'un petit sector de la vall del Ter, comprès entre Camprodon i Vilallonga. El poble era modest, però la parròquia era bona perquè tenia com a feligresos la majoria d'estiuejants i senyors benestants del passeig de Maristany. La història d'aquesta zona val la pena subratllar-la. Un estiuejant, Carles Maristany, comprà el 1923 una gran propietat de Llanars: el mas Aulí. S'hi féu el seu xalet i, alhora, urbanitzà la zona, de la mà del contractista Francesc Suriñach que, tot i el cognom, dubto que estigués emparentat amb el futur rector.

>> Mn. Lluís, amb la sotana arremangada, en la seva moto.

>> Mn. Lluís.

El nucli urbà de Camprodon necessitava créixer, i el Consistori ja havia demanat reiteradament annexonar-se aquest sector i, fins i tot, el mateix poble de Llanars. Hi ha intents ja del 1886 i del 1904, i més encara, de quan ja estigué urbanitzat el passeig —al qual van donar finalment el nom de Francesc Maristany—, els anys 1952 i 1956. Però la gent de Llanars es resistia. El 1965, finalment, el règim franquista va tirar pel dret i aquella zona residencial fou incorporada a Camprodon. En l'àmbit eclesiàstic, però, devien comprendre la pèrdua econòmica que significava per a la parròquia de Llanars aquella segregació, i es va optar per una solució salomònica: els feligresos del sector, tot i ser camprodonins, seguirien pertanyent a la parròquia de Llanars. No cal dir que Mn. Suriñach protagonitzà aquest estira i afluixa en primer pla. I, a més, va viure dues remodelacions territorials seguides. El 1957 hi va haver una modificació de límits dels bisbats, i Llanars va passar a formar part de la diòcesi de Vic. Mossèn Lluís va ser integrat a aquella diòcesi però actuà sempre com un pont, amb una cama aquí i l'altra allà. El 1965 li tocà la reforma territorial esmentada, que afectava uns 0,36 km².

Amb la disminució de capellans, Mn. Lluís col·laborava amb el bisbat de Girona anant a dir missa a Rocabruna. Se'l podia veure, sovint, a la sortida, resant davant la tomba dels seus avantpassats, en el petit cementiri situat dins del recinte del temple romànic del segle XII. També baixava a vegades a oficiar a Beget. Llavors anava a veure els seus parents, entre ells els de cal Sabater. Era l'únic que els anomenava «els de ca la Petita», sobrenom antic que ningú més recordava. A la missa, quan predicava, en comptes de mirar els fidels posava els ulls gairebé en blanc, mirant cap al sostre, com si tingués vergonya del seu protagonisme. Quan enraonava, a vegades, resultava difícil d'entendre.

El 2006, amb motiu dels cinquanta anys de rector de Llanars, el poble li va dedicar un parc situat a la sortida de la població, al peu de la carretera que va a Camprodon, amb un brollador monumental.

L'any 1956 va ser nomenat rector de Llanars, poblet situat dins d'un petit sector de la vall del Ter, comprès entre Camprodon i Vilallonga

El pas dels anys va fer que perdés la companyia de la seva germana, la Gertrudis, que li feia de majordona. En quedar sol, anava a dispesa. Però continuava fent d'hortolà, de caçador, d'avi-cultor, de boletaire, de pescador de truites, sense mirar gaire prim si s'embrutava o no. La sotana ho acusava, amb una varietat de colors evident. Era totalment calb i es cobria el cap amb una boina grossa, que li donava un aire de carlí descolorit. I així va arribar als cent anys el 2009, fet que fou una autèntica efemèride. Rebé l'homenatge dels seus feligresos —li van dedicar un altre petit monument commemoratiu— i va ser nomenat prelat d'honor del Papa, dignitat que comportava el tractament de monsenyor i poder portar faixí vermell. En agraïment, regalà a la parròquia de Llanars un calze de plata daurada amb pedres precioses, pagat amb tots els seus estalvis, que li costà més de 15.000 euros. De retruc, Mn. Joan Marquès i Suriñach, parent seu de Cruïlles, va recollir les seves memòries i les va ordenar en forma de llibre, publicat l'any 2011, del qual hem extret algunes dades.

El temple de Llanars, del segle XII, amb un excepcional frontal d'altar i una portada de l'església molt boni-

>> Mossèn Lluís explicant anècdotes a la seva parenta de Beget i, a la dreta, en la missa de celebració dels seus 100 anys.

ca, el feia estar cofoi. Però patia per la degradació de les pedres de la façana i hauria volgut canviar-les de seguida. «Això és el mateix que jo. Em faig vell i un dia hauran de canviar-me per un altre. Aquestes bases de columna fan lleig i seria millor fer-ne una rèplica nova que pogués aguantar ja un temps indefinit», sentenciava. Però les directrius del Departament de Cultura de la Generalitat no anaven en la seva línia i eren partidàries de la conservació del que quedava, mentre estigués ben consolidat. «Aquests beneïts de Girona no em fan gens de cas!», es lamentava ell. I m'ho deia a mi mateix, que llavors era delegat de Cultura de la Generalitat a Girona, però a qui no associava amb el càrrec quan el visitava amb la meva dona, que n'era parenta (o aneu a saber si ho tenia clar, però es feia el distret...!).

En complir els 103 anys, el 21 de desembre de 2012, li van fer un dinar i una festa molt digna a la residència del Bisbe Sivilla de Girona. Vaig poder parlar-li el dia abans, distesament, en el rebedor del centre. Estava feliç i emocionat. La infermera que en tenia cura subratllava encara la seva capacitat vital que, a diferència d'altres ancians, li estalviava haver de portar bolquers

i altres elements de prevenció. I amb un punt de murrieria la infermera preguntava a l'interessat: «Mossèn, què és el que li agrada més de tot el tracte que li fem?». I el mossèn, amb uns ulls vivíssims i un somriure a la cara un punt picardiós, aixecant la mà amb els dits plegats i encarant-los cap a la boca, contestava: «Aquesta! La manduca!». I assenyalava l'actitud de menjar.

Déu n'hi do com estava encara de valent. En acomiadar-nos, li vaig demanar que no s'aixequés del sofà. «I ara! Què t'has cregut?», em digué. I apuntant amb energia el bastó —un dels molts que col·leccionava a la rectoria de Llanars— s'alçà d'una revolada i m'acompanyà fins a la porta.

El 26 d'abril de 2013, a les 4 de la tarda, l'església de Sant Esteve de Llanars quedà petita per acollir les seves despulles, homenatjar-les i acomiadar-les. Van presidir les exèquies dos

Va arribar als cent anys el 2009, fet que fou una autèntica efemèride. Rebé l'homenatge dels seus feligresos i va ser nomenat prelat d'honor del Papa

bisbes, el de Vic i el de Girona, i tota una colla de capellans. Es van sentir entranyables cants que s'adeïen amb la seva trajectòria: *Vell pelegrí, La vall del riu vermell...* i el *Virolai* com a comiat. Havia dit: «Estimo Llanars, i vull ser enterrat a Llanars entre els meus feligresos». I així es va fer. Mossèn Lluís —geni i figura fins a la sepultura— reposa al cementiri de Llanars, a cavall entre el Ripollès i la Garrotxa, com sempre havia viscut. I amb la seva desaparició, sense que ell ho hagi volgut, s'han aplanat les diferències de circumscripció eclesiàstica. Amb la falta de capellans, el nou titular, Mn. Josep Riera Subirana, ja ha rebut directament el nomenament de rector de Camprodon i de Llanars alhora, i això estalvia discrepàncies. El nou mossèn va a dir missa a Llanars els dissabtes a les set del vespre i, a l'estiu, l'ajuda sovint el jesuïta Mn. Josep Vaquer, estiuenc, perquè la família té propietats al poble. Quan passeges per Llanars, però, el record de Mn. Lluís Suriñach surt a cada conversa amb els veïns, i això és també, en definitiva, una mena d'eternitat.

Joan Domènech Moner.
és historiador.